

– Kooperatīvu un uzņēmumu apvienošanās notiek visā pasaulē, tas nav nekas jauns, taču Baltijas reģionā šādas pieredzes nav. **Kā praktiski notiek apvienošanās process?**

– Man ļoti patīk šis process, tādēļ arī piekritu kļūt par kooperatīva padomes priekšsēdētāju – noteikti nebūs garlaicīgi. Tas ir līdzīgi, kā uztaisīt *startup* uzņēmumu. Cilvēki gan Igaunijā, gan Latvijā ir motivēti veikt apvienošanās, visi aktīvi strādā, juristi strādā, viņiem droši vien arī ir izaicinājums, jo viņi ar šādu lietu ikdienā nav saskārušies, viņiem jāvērtē ES likumdošana. Igaunijas partneris iesaistījis *Eversheds Sutherland* juridisko biroju, kam ir biroji Igaunijā un Latvijā. Viņi ir motivēti šo procesu veikt ātri un efektīvi.

– **Kā praktiski darbosies Igaunijas–Latvijas apvienotais kooperatīvs?**

– Būs viens kooperatīvs “*SCE E-piim*”, kam būs filiāle Latvijā. “*E-piim*” šobrīd veido Latvijas filiāli, kas pēc apvienošanās kļūs par kooperatīva Latvijas filiāli. Galvenais birojs būs Paidē, jaunajā rūpnīcas ēkā. Latvijas zemnieku ikdienas sadarbībā ar kooperatīvu lielu izmaiņu nebūs, jo ar viņiem strādās Latvijas filiāle – tiks veikta samaksa par pienu, organizēta loģistika, kas pagaidām nemainīsies, te izmaiņas notiks tikai pēc jaunās rūpnīcas uzcelšanas. Samaksu par pienu veiks Latvijas filiāle, pienu arī zemnieki nodos Latvijas filiālei. Izmaiņas būs juridiskas, jo Latvijas filiāle piederēs “*SEC E-piim*”.

– **Kāds plānots Igaunijas un Latvijas pārstāvju spēku samērs jaunā kooperatīvā valdē un padomē? “E-piim” ir 150 biedru, “Piena ceļā” – 50, kā panāksiet, lai svarīgos jautājumos Latvijas zemnieku intereses tiktu ņemtas vērā? Piemēram, lemjot par “Jaunpils pienotavas” darbu?**

– Attiecībā uz “Jaunpils pienotavu” ir atrunāts, ka piecus gadus no nevar aiztikt, tas bija viens no mūsu galvenajiem nosacījumiem.

Runājot par spēku samēru, ir 15 padomes locekļi – 10 no Igaunijas, pieci no Latvijas. paredzēti trīs valdes locekļi, divi no Igaunijas, viens no Latvijas. Par svarīgiem lēmumiem, piemēram, par filiāļu atvēršanu, aizvēršanu, rūpnīcu slēgšanu, nepieciešams 75 % jeb ¾ balsu. Katram biedram ir viena balss.

Pēc noteikta laika Latvijā kooperatīvam var pievienoties vēl 100 biedri, tātad spēku samērs var mainīties. Tad kopsapulcē var nolemt, kādā proporcijā būs gan valdes, gan padomes locekļi.

Igaunijā jau ir pieredze ar kooperatīvu apvienošanu, jo “*E-piim*” izveidojās, apvienojoties vairākiem kooperatīviem. Viņu pieredze

padomes darbā ir tomēr pieņemti lēmumus vienbalsīgi. Kooperatīvā strādāsim kopā, nav būtiski, vai esi igauņis vai latvietis. Visticamāk, ka Igaunijā rūpnīcas strādās ar lielāku peļņu nekā, iespējams, Latvijā, bet visu rūpnīcu peļņa nonāks pie visiem zemniekiem. Šeit darbojas savienoto trauku princips – viss nopelnītais nonāks kopējā traukā, no kā labumu gūst visi kooperatīva biedri.

Tas pats attiecas uz lēmumiem, un mēģināsim turpināt praksi, ka tiem jābūt pieņemtiem vienbalsīgi. Ja vienprātības nav, kāds nepiekrīt, var gadieties, ka tas ir tādēļ, ka pietrūkst informācijas. Kad tiek nodrošināta papildu informācija un lēmuma būtība izskaidrota, parasti tie, kas nepiekrīt, maina viedokli.

– **Piena ražotāju pamata vēlme ir saņemt augstāku cenu par saražoto pienu tūlīt un tagad, kas bija viens no kļūšanas akmeņiem “Latvijas piena” gadījumā.**

– Par “Latvijas piena” gadījumu neņemot komentēt, bet zemnieks tomēr saprot, ja viņš nopērk jaunu traktoru un to intensīvi izmanto, tad, neveicot nekādu servisa apkopi un remontus, traktors sabruks. Tāpat ir ar rūpnīcu – nevar prasīt, lai no tās visu laiku tiktu maksāta maksimālā piena cena, jo tad kādā brīdī rūpnīca sabruks. Tādēļ jāatrod vidusceļš – pietiekama cena zemniekam un ieguldījumi rūpnīcā. Jo labāk rūpnīca funkcionēs, jo lielāku naudu dividendēs zemnieks no tās saņems. Tādēļ ir jāiegulda rūpnīcā, protams, neaizmirstot par zemniekiem.

Tādēļ “Piena ceļš” mainīja padomi – man ir pieredze finanšu jomā, Guntaram Senkānam – jurista pieredze, Anrijs Aumalis ir ar konsultāciju un finanšu nozares pieredzi, Jānis Bērtulsons – ar ļoti labu radošo domāšanu. Tā kopējiem jauniem spēkiem varēsim paveikt vairāk.

Igaunu “*E-piim*” ir ļoti spēcīgs valdes priekšsēdētājs Jānuss Murakass, kurš nav zemnieks, kooperatīvam pamainījās arī padome, tās sastāvā arī ir jaunāki zemnieki, nekā līdz šim bija. Līdz ar to menedžmenta komandā ir vairāk “jaunu asiņu”.

– **Kā pārliecināsi sabiedrību, kas pieredzējusi “Latvijas piena” stāstu, ka “SCE E-piim” projekts izdosies?**

– Nekam un nekur nav 100 % garantiju, ka viss būs precīzi, kā iecerēts. Vienmēr pastāv kāds neliels varbūtības procents, ka lietas notiks savādāk. Garantija “*SCE E-piim*” projektam ir investori. Projektā ir iesaistīts viens no pasaules lielākajiem piena tirdzniecības uzņēmumiem – Nīderlandes “*Interfood*”.

Atgādināšu, ka pašam “*E-piim*” jau dar-

bojas 3 rūpnīcas, viņi piena nozarē nav iesācēji. Viņi zina, kas rūpnīcai nepieciešams, kādas iekārtas labākās. Tad ir “*Interfood*”, kas garantē produktu noietu, un kooperatīva biedri, kas piegādās pienu. Ja rūpnīcai ir jāmeklē piena piegādātāji un jāpierunā viņi pārdot pienu, tad būtu sarežģīti. Te ir kooperatīva biedri – piena ražotāji, kas ir ieinteresēti, lai projekts izdodas.

– **Vai ir pārliecība par tehnoloģiskajiem risinājumiem, lai rūpnīca varētu uzsākt darbu bez aizķeršanās?**

– Projekta finanšu aprēķinos kavēšanās ir vērtēta. Ar iekārtu ražotājiem tiek slēgti līgumi, kas paredz samaksas veikšanu tikai pēc tam, kad linija sākusi strādāt un sasniegti noteikti rādītāji. Igaunijā jau ir pieredze šajā jomā. Rūpnīca būs ļoti moderna, tajā strādās neliels darbieku skaits, un tehnoloģijas būs elastīgi piemērojamas atbilstoši tirgus situācijai – varēs mainīt produktus, ko ražo. Tas attiecas gan uz dažādiem piena pulveru, gan sieru veidiem. Tādēļ “*Interfood*” kā līdzīpašnieks rūpnīcai ir ļoti būtisks, jo tam ir pieredze industriālo piena produktu tirdzniecībā.

Viens no ieinteresētajiem rūpnīcas produkcijas pirkšanā ir Japānas uzņēmums. Tāpat ir aprobēti pārējo Āzijas valstu tirgi. Igaunijā ir labi attīstīta produktu ražošana bērnu pārtikai, kurā ir ieinteresēti Ķīnas pircēji, kas gatavi maksāt vairāk par augstas kvalitātes Eiropā ražotu produktu. Projekta attīstītāji neorientējas tikai uz vienu tirgu, jo jau šobrīd “*E-piim*” produkcijai ir noiets ne tikai Āzijā, bet arī Somijā un citur. Šī ir iespēja eksportam virzīt arī “Jaunpils pienotavas” produkciju.

– **Kad uzsāks rūpnīcas būvniecību?**

– Šobrīd tiek slēgti līgumi par būvdarbiem, visticamāk pamatakmens ielikšana notiks jau šogad. Viss atkarīgs no tā, kāda būs ziema. Ja tā būs tāda, kā ierasts, pieļauju, ka būvniecības darbi notiks arī ziemas laikā.

– **Jaunās rūpnīcas jaudas ir 1000 tonnu svaigpiena pārstrāde dienā. Šobrīd abi kooperatīvi saražo 500 tonnas piena. Kur ņems pārējo? Arī tās vairāk nekā 300 tonnas, kas nepieciešamas pārējo rūpnīcu darbināšanai?**

– Piena apjoms ir gandrīz nodrošināts. No “*E-piim*” biedriem 80 % ir lielas saimniecības, kas ir gatavas palielināt piena ražošanu, atsevišķas no tām pat par 100 tonnām dienā. Papildus tam noslēgti piena piegādes līgumi ar saimniecībām un kooperatīviem, kas nav “*E-piim*” biedri. Jau pašlaik ap 900 tonnām piena jaunās rūpnīcas vajadzībām ir nodrošinātas.